

ผลการประเมินคุณภาพวารสารที่อยู่ในฐานข้อมูล TCI รอบที่ 4 พ.ศ. 2563-2567 และวารสารใหม่ที่ต้องการเข้าสู่ฐานข้อมูล TCI พ.ศ. 2562 และ พ.ศ. 2563

ผลการประเมินคุณภาพวารสารที่อยู่ในฐานข้อมูล TCI รอบที่ 3 (รับรองผลถึง 31 ธันวาคม 2562)

Show

10

 entries

Search:

No.	Journal Name English	Journal Name Local	ISSN	E-ISSN	TCI Tier	Date for next submission
446	JOURNAL OF SOCIAL SCIENCE FOR LOCAL RAJABHAT MAHASARAKHAM UNIVERSITY	วารสารสังคมศาสตร์เพื่อการพัฒนาท้องถิ่น มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม	2586-9493	-	2	ไม่ก่อนวันที่ 1 ม.ค. 2565

วารสารสังคมศาสตร์เพื่อการพัฒนาท้องถิ่น มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม
(JOURNAL OF SOCIAL SCIENCE FOR LOCAL RAJABHAT MAHASARAKHAM UNIVERSITY)
๘๐ ตำบลตลาด อำเภอเมือง จังหวัดมหาสารคาม ๔๔๐๐๐

ที่ วสพ.บ./๐๓๑๒

๘ ธันวาคม ๒๕๖๓

เรื่อง ตอบรับการตีพิมพ์เผยแพร่บทความในวารสารสังคมศาสตร์เพื่อการพัฒนาท้องถิ่น
มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม
เรียน อาจารย์ณัฏฐ์ เขียวงาม

ตามที่ท่านได้ส่งบทความเรื่อง “การปฏิรูปกฎหมายไทยในรัชสมัยพระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว” เพื่อลงตีพิมพ์เผยแพร่บทความในวารสารสังคมศาสตร์เพื่อการพัฒนาท้องถิ่น มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม ซึ่งกองบรรณาธิการได้ทำตามกระบวนการพิจารณาบทความโดยเสนอบทความต่อผู้ทรงคุณวุฒิหรือผู้เชี่ยวชาญ (Peer Review) ให้พิจารณาตรวจสอบอย่างเข้มข้นและเคร่งครัดเพื่อให้ได้บทความที่ดีมีคุณภาพ

ในการนี้กองบรรณาธิการขอเรียนแจ้งให้ท่านทราบว่า บทความที่ท่านส่งมา ได้ผ่านการพิจารณา จากผู้ทรงคุณวุฒิอย่างเคร่งครัดเรียบร้อยแล้ว และเห็นสมควรให้ลงตีพิมพ์เผยแพร่บทความในวารสารสังคมศาสตร์เพื่อการพัฒนาท้องถิ่น มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม ปีที่ ๔ ฉบับที่ ๔ ประจำเดือนตุลาคม - ธันวาคม พ.ศ. ๒๕๖๓ (TCI ฐาน ๒) ได้

จึงเรียนมาเพื่อโปรดทราบ

ขอแสดงความนับถือ

(รองศาสตราจารย์ ดร.วาริช ราศรี)

บรรณาธิการวารสารสังคมศาสตร์เพื่อการพัฒนาท้องถิ่น
มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม

วารสารสังคมศาสตร์ เพื่อการพัฒนาท้องถิ่น

มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม

JOURNAL OF SOCIAL SCIENCE FOR LOCAL
RAJABHAT MAHASARAKHAM UNIVERSITY

ปีที่ 4 ฉบับที่ 4 ตุลาคม-ธันวาคม 2563

Vol.4 No.4 October - December 2020

ISSN 2586-9493

ISSN 2697-4967(Online)

คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์
มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม

ปีที่ 4 ฉบับที่ 4 ตุลาคม – ธันวาคม 2563

Vol.4, No.4 October - December 2020

ISSN: 2586-9493 (ISSN: 2697-4967 Online)

หน่วยงานที่รับผิดชอบ

หลักสูตรสาขาวิชาสังคมศาสตร์เพื่อการพัฒนาท้องถิ่น คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม

วัตถุประสงค์

1. เพื่อส่งเสริมและเผยแพร่ผลงานที่เกี่ยวข้องกับ 3 สาขาวิชา ได้แก่ สาขาวิชาสังคมวิทยา สาขาวิชาสหวิทยาการด้านมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ สาขาวิชารัฐศาสตร์และรัฐประศาสนศาสตร์
2. เพื่อตีพิมพ์เผยแพร่บทความวิจัย บทความวิชาการ บทปริทัศน์หนังสือหรือบทความปริทัศน์ อันจะก่อให้เกิดประโยชน์ด้านองค์ความรู้ ความคิด แนวคิด ทฤษฎี ตลอดจน เทคนิคการวิจัยใหม่ ๆ ต่อการพัฒนาชุมชน ท้องถิ่น สังคม และประเทศชาติ
3. เพื่อเป็นสื่อกลางในการเผยแพร่และแลกเปลี่ยนความรู้เชิงวิชาการระหว่างผู้ทรงคุณวุฒิ คณาจารย์ นักวิจัย นักวิชาการ และผู้สนใจ

กำหนดการของวารสาร

วารสารสังคมศาสตร์เพื่อการพัฒนาท้องถิ่น มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม จัดทำขึ้นเพื่อส่งเสริมและเผยแพร่ผลงานที่เกี่ยวข้องกับ 3 สาขาวิชา ได้แก่ สาขาวิชาสังคมวิทยา สาขาวิชาสหวิทยาการด้านมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ สาขาวิชารัฐศาสตร์และรัฐประศาสนศาสตร์ โดยลักษณะของผลงานที่รับการตีพิมพ์มีอยู่ 3 ประเภท คือ บทความวิจัย บทความวิชาการ บทปริทัศน์หนังสือหรือบทความปริทัศน์ โดยมีกำหนดการออกเล่มวารสารเป็นรายไตรมาส ปีละ 4 ฉบับ ดังนี้

ฉบับที่ 1 ระหว่างเดือนมกราคม – มีนาคม

ฉบับที่ 2 ระหว่างเดือนเมษายน – มิถุนายน

ฉบับที่ 3 ระหว่างเดือนกรกฎาคม – กันยายน

ฉบับที่ 4 ระหว่างเดือนตุลาคม – ธันวาคม

ข้อระเบียบของวารสาร

1. เป็นบทความที่เกี่ยวข้องกับ 3 สาขาวิชา ได้แก่ สาขาวิชาสังคมวิทยา สาขาวิชาสหวิทยาการด้านมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ สาขาวิชารัฐศาสตร์และรัฐประศาสนศาสตร์ และจะต้องเขียนบทความตามแบบฟอร์มของวารสารสังคมศาสตร์เพื่อการพัฒนาท้องถิ่น มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม ที่กำหนดให้เท่านั้น

เช่น มีชื่อและที่อยู่ผู้พิมพ์ฉบับคร่าวๆ, มีบทความภาษาไทย และภาษาอังกฤษ, มีเอกสารอ้างอิงเป็นรูปแบบเดียวกัน เป็นต้น (สามารถดาวน์โหลดแบบฟอร์มได้ใน <http://social.rmu.ac.th/web/>)

2. เป็นบทความที่ไม่เคยได้รับการตีพิมพ์ในหนังสือ วารสาร และอื่นใดมาก่อน

3. เป็นบทความที่จะต้องผ่านการพิจารณาจากผู้ทรงคุณวุฒิ (Peer Review) ไม่น้อยกว่า 2 คน ตามที่กองบรรณาธิการคัดสรรตรงตามสาขาวิชาและไม่มีส่วนได้ส่วนเสียกับเจ้าของผลงานหรือผู้พิมพ์ ซึ่งผู้ทรงคุณวุฒิเป็นแบบ Double blinded คือ มีการปกปิดชื่อเจ้าของบทความแก่ผู้ทรงคุณวุฒิและเจ้าของบทความไม่ทราบชื่อของผู้ทรงคุณวุฒิ

4. กองบรรณาธิการจะแจ้งผลการพิจารณาการลงตีพิมพ์ในวารสารหลังจากกองบรรณาธิการได้พิจารณาผลงานในเบื้องต้นแล้ว

5. หากบทความใดได้รับการพิจารณาตีพิมพ์ เจ้าของผลงานหรือผู้พิมพ์จะต้องแก้ไขต้นฉบับให้เสร็จและส่งคืนกองบรรณาธิการภายในเวลาที่กำหนด มิฉะนั้นจะถือว่าสละสิทธิ์การตีพิมพ์

6. ผู้ส่งผลงานหรือผู้พิมพ์จะต้องส่งผ่านระบบออนไลน์เว็บไซต์ของวารสารสังคมศาสตร์เพื่อการพัฒนาท้องถิ่น มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคามเท่านั้น (<http://social.rmu.ac.th/web/>)

คำแนะนำสำหรับผู้ส่งบทความ (ผู้พิมพ์)

1. ผู้ส่งบทความหรือผู้พิมพ์ จะต้องศึกษากระบวนการระเบียบ ขั้นตอน ข้อกำหนด ของวารสารสังคมศาสตร์ เพื่อการพัฒนาท้องถิ่น มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม ตามที่วารสารได้กำหนดไว้ โดยกระบวนการจะเป็นแบบการจัดการแบบออนไลน์

2. ผู้ส่งบทความหรือผู้พิมพ์ ต้องทำตามฟอร์มรูปแบบ (Format) ของวารสารที่กำหนดให้ไว้เท่านั้น

3. ผู้ส่งบทความหรือผู้พิมพ์ ต้องตรวจสอบดูว่าบทความที่ส่งมาต้องมีความเกี่ยวข้องกับ 3 สาขาวิชา ได้แก่ สาขาวิชาสังคมวิทยา, สาขาวิชาสหวิทยาการด้านมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์, สาขาวิชารัฐศาสตร์และรัฐประศาสนศาสตร์

4. ผู้ส่งบทความหรือผู้พิมพ์ ต้องตรวจสอบดูว่าบทความที่ส่งมาต้องจัดอยู่ใน 3 ประเภทนี้ ได้แก่ บทความวิจัย บทความวิชาการ บทความปริทัศน์หนังสือหรือบทความปริทัศน์

5. ผู้ส่งบทความหรือผู้พิมพ์ ต้องปฏิบัติตามระเบียบข้อกำหนดและคำแนะนำของวารสารอย่างเคร่งครัด โดยเฉพาะ ถ้าบทความใดยังไม่ผ่านการพิจารณาจากผู้ทรงคุณวุฒิ (Peer Review) และไม่แก้ไขบทความตามข้อเสนอแนะอย่างสมบูรณ์ วารสารขอสงวนสิทธิ์ไม่ออกหนังสือตอบรับในทุกกรณี

จริยธรรมในการตีพิมพ์ (Publication Ethics)

1. บทบาทและหน้าที่ของบรรณาธิการ (Duties of Editors)

1.1 บรรณาธิการมีหน้าที่ตรวจสอบบทความทุกฉบับที่ส่งมาเพื่อขอตีพิมพ์ ว่ามีการส่งบทความเป็นไปตาม

กระบวนการตามขั้นตอนที่วารสารได้กำหนดไว้

1.2 บรรณาธิการมีหน้าที่กลั่นกรองบทความทุกฉบับให้เรียบร้อยเหมาะสมตามรูปแบบองค์ประกอบหรือเป็นไปตามสาขาวิชาของวารสารที่กำหนดไว้

1.3 บรรณาธิการมีหน้าที่ตรวจสอบและกลั่นกรองทุกบทความที่ส่งมาเพื่อขอตีพิมพ์ ว่าต้องไม่เคยหรือได้รับการตีพิมพ์เผยแพร่ที่ใด ๆ มาก่อน

1.4 หากบรรณาธิการตรวจและกลั่นกรองพบว่าบทความนั้น ๆ เคยหรือได้รับการตีพิมพ์เผยแพร่ที่ใด ๆ มาก่อนแล้ว บรรณาธิการจะติดต่อผู้พิมพ์เพื่อขอคำชี้แจงว่าใช่หรือไม่อย่างไร ถ้าพบว่าใช่บรรณาธิการจะขอยุติกระบวนการแล้วแจ้งผลการปฏิเสธนำส่งกลับไปยังผู้พิมพ์ทันที

1.5 บรรณาธิการมีหน้าที่กลั่นกรองคัดเลือกผู้ทรงคุณวุฒิพิจารณาบทความนั้น ๆ ให้ตรงตามคุณสมบัติหรือตามความเชี่ยวชาญของศาสตร์สาขานั้นเฉพาะ

1.6 บรรณาธิการต้องไม่มีส่วนได้ส่วนเสียหรือผลประโยชน์ทับซ้อนกับผู้พิมพ์ ผู้ประเมินบทความ และผู้ที่เกี่ยวข้องอื่น ๆ ในบทความนั้น ๆ

1.7 บรรณาธิการต้องไม่เปิดเผยข้อมูลของผู้พิมพ์และผู้ทรงคุณวุฒิที่พิจารณาบทความนั้น ๆ เพื่อป้องกันไม่ให้มีส่วนได้ส่วนเสียหรือผลประโยชน์ทับซ้อนระหว่างผู้พิมพ์กับผู้ทรงคุณวุฒิที่พิจารณาบทความ

1.8 เมื่อได้รับผลประเมินจากผู้ทรงคุณวุฒิที่พิจารณาบทความนั้น ๆ แล้ว บรรณาธิการจะทำการตรวจสอบผลและส่งกลับไปยังผู้พิมพ์เพื่อทำการแก้ไข (หากได้แก้ไข) แล้วส่งกลับมาตามระบบเพื่อตีพิมพ์เผยแพร่ในวารสารต่อไป

2. บทบาทและหน้าที่ของผู้ทรงคุณวุฒิพิจารณาบทความ (Duties of Reviewers)

2.1 ผู้ทรงคุณวุฒิต้องพิจารณาบทความที่ปราศจากอคติส่วนตัว โดยจะต้องมีทัศนคติ แนวความคิด มุมมองที่เป็นกลางหรือต้องพิจารณาตามหลักทางวิชาการที่เป็นเหตุและผล

2.2 ผู้ทรงคุณวุฒิต้องมีคุณสมบัติและมีความรู้ ความเข้าใจ หรือความเชี่ยวชาญในการพิจารณาบทความเรื่องนั้น ๆ เป็นอย่างดี

2.3 ผู้ทรงคุณวุฒิต้องคำนึงถึงความสำคัญเกี่ยวกับเวลาหรือกรอบระยะเวลาในการประเมินบทความโดยใช้เวลาอย่างเหมาะสมไม่ควรใช้เวลานานจนเกินไป

2.4 ผู้ทรงคุณวุฒิต้องไม่เรียกร้องผลประโยชน์จากผู้ที่เกี่ยวข้องหรือในกรณีใด ๆ ที่ไม่เป็นไปตามเงื่อนไขของวารสารที่กำหนดไว้

2.5 ผู้ทรงคุณวุฒิต้องรักษาความลับและไม่เปิดเผยข้อมูลใด ๆ เกี่ยวกับการพิจารณาบทความให้บุคคลอื่นได้รับรู้

2.6 ผู้ทรงคุณวุฒิต้องมีจริยธรรมและจรรยาบรรณ โดยจะต้องไม่คัดลอกผลงานหรือนำเอาผลงานไปดัดแปลงเป็นผลงานของตนเอง

2.7 หากผู้ทรงคุณวุฒิไม่สามารถพิจารณาหรือประเมินบทความนั้น ๆ ได้ ให้รับผิดชอบบรรณาธิการเพื่อขอส่งบทความกลับคืน โดยชี้แจงเหตุผลและความจำเป็นนั้น ๆ

3. บทบาทและหน้าที่ของผู้นิพนธ์ (Duties of Authors)

3.1 ผู้นิพนธ์ต้องศึกษาทำความเข้าใจเกี่ยวกับระเบียบ กระบวนการ ขั้นตอน วิธีการ และอื่น ๆ ของวารสารให้เข้าใจอย่างถูกต้องและท่องแท้

3.2 ผู้นิพนธ์ต้องตรวจสอบความเรียบร้อยของบทความตนเองให้ดีกว่าก่อน ว่าได้เขียนบทความเป็นไปตามรูปแบบและองค์ประกอบที่วารสารกำหนดไว้หรือไม่

3.3 ผู้นิพนธ์ต้องส่งบทความผ่านหรือเข้าระบบแบบออนไลน์เท่านั้น

3.4 ผู้นิพนธ์ต้องมีจริยธรรม ในตนเอง โดยจะต้องไม่แอบอ้างนำเอาบทความหรือผลงานของบุคคลอื่นที่ไม่ได้รับการอนุญาต มาส่งเพื่อขอตีพิมพ์เผยแพร่

3.5 ผู้นิพนธ์ต้องมีจรรยาบรรณในตนเอง โดยจะต้องไม่นำบทความหรือผลงานของตนที่เคยตีพิมพ์มาแล้วจากแหล่งอื่น มาส่งเพื่อขอตีพิมพ์เผยแพร่ซ้ำซ้อนอีก

3.6 ผู้นิพนธ์ต้องปฏิบัติตามขั้นตอน ระเบียบ ข้อบังคับที่วารสารกำหนดอย่างเคร่งครัด

3.7 หากผู้นิพนธ์ได้รับทราบผลหรือรับรู้ถึงผลการประเมินแล้ว ถ้าผ่านการพิจารณาโดยมีเงื่อนไขให้แก้ไขบทความ ผู้นิพนธ์ต้องดำเนินการแก้ไขโดยเร็วและต้องแก้ไขตามข้อเสนอแนะของผู้ทรงคุณวุฒิอย่างครบถ้วน

บรรณาธิการ

รองศาสตราจารย์ ดร.วารีธ ราชศรี

ผู้ช่วยบรรณาธิการ

นายนครินทร์ ม่วงอ่อน (เลขาธิการบรรณาธิการ)

กองบรรณาธิการ

กองบรรณาธิการของวารสารสังคมศาสตร์เพื่อการพัฒนาท้องถิ่น มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม ประกอบด้วย กองบรรณาธิการจากภายนอก 11 ท่าน และภายในมหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม 3 ท่าน รวมทั้งสิ้น จำนวน 14 คน ดังนี้

กองบรรณาธิการ

1. ศาสตราจารย์ ดร.ธนสวรรค์ เจริญเมือง

มหาวิทยาลัยเชียงใหม่

2. รองศาสตราจารย์ ดร.สมบูรณ์ ศิริสรธริรัญ

มหาวิทยาลัยมหิดล

3. รองศาสตราจารย์ ดร.พจน์ ไชยเสนา

มหาวิทยาลัยอุบลราชธานี

4. รองศาสตราจารย์ ดร.สุกัญญา เอ็มอัมธรรม

มหาวิทยาลัยขอนแก่น

5. รองศาสตราจารย์ ดร.สัญญา เคนาภูมิ	มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม
6. รองศาสตราจารย์ ดร.วริธ ราชศรี	มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม
7. ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ชมพูนุท เมฆเมืองทอง	มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม
8. ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ณัฐพงศ์ บุญเหลือ	มหาวิทยาลัยรามคำแหง
9. ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ศิริเพ็ญ อัดไพบูลย์	มหาวิทยาลัยราชภัฏอุบลราชธานี
10. ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.บุญอริ ยีหมะ	มหาวิทยาลัยราชภัฏสงขลา
11. ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.วิฑูรย์ จารัสพันธ์	มหาวิทยาลัยขอนแก่น
12. ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.จุฑามาส ชมผา	มหาวิทยาลัยราชภัฏอุบลราชธานี
13. ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.อิทธิราชย์ นันขันตี	มหาวิทยาลัยนครพนม
14. ดร.สุธิกิติ ผ่องสูงเนิน	มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์

รายชื่อผู้ทรงคุณวุฒิหรือผู้ประเมินบทความ (Peer Review)

ผู้ทรงคุณวุฒิ (Peer Review) ในวารสารสังคมศาสตร์เพื่อการพัฒนาท้องถิ่น มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม ในฉบับนี้ มีรายชื่อดังนี้

1. รองศาสตราจารย์ ดร.สัญญา เคนาภูมิ	มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม
2. รองศาสตราจารย์ ดร.ศิริวัช ศรีโกคางกุล	มหาวิทยาลัยขอนแก่น
3. รองศาสตราจารย์ ดร.กฤษณก ดวงชาตม	มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม
4. ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.อัฐพล อินดีเสนา	มหาวิทยาลัยมหาสารคาม
5. ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.บัญชา พุดผิวนากุล	มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม
6. ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.อุทัย โคตรดก	มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม
7. ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สรรพสิริ ส่งสุขรุจิโรจน์	มหาวิทยาลัยราชภัฏอุบลราชธานี
8. ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ประมาณเลิศ อัจฉริยปัญญากุล	มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย
9. ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ธีระพงษ์ มีไธสง	มหาวิทยาลัยมหาสารคาม
10. ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.กมลทิพย์ ตรีเดช	มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม
11. ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.อิทธิราชย์ นันขันตี	มหาวิทยาลัยนครพนม
12. ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.วันชัย สุขตาม	มหาวิทยาลัยราชภัฏสุรินทร์
13. ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สิปปิย ชยา จันทรดอน	มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม
14. ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.เสกสรรค์ สนวา	มหาวิทยาลัยราชภัฏร้อยเอ็ด
15. ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.จุฑามาส ชมผา	มหาวิทยาลัยราชภัฏอุบลราชธานี
16. ดร.กริช สันธศิริ	มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม
17. ดร.วุฒิกร เดชกวินเลิศ	มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม

18. ดร.บุญมี โททำ	มหาวิทยาลัยราชภัฏอุบลราชธานี
19. ดร.จิรัชยา เจียวกีก	มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์
20. ดร.ฉัตรณรงค์ศักดิ์ สุธรรมดี	มหาวิทยาลัยราชภัฏชัยภูมิ
21. ดร.ทิวากร เหล่าลือชา	วิทยาลัยชุมชน (มุกดาหาร)
22. ดร.วิชา เลี่ยมสกุล	มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม

คณะกรรมการตรวจพิสูจน์อักษร ตรวจรูปแบบ และตรวจการอ้างอิง

อาจารย์ศรัณยา อัดถากร

สำนักพิมพ์

โรงพิมพ์มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม ที่อยู่ มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม เลขที่ 80 ถนนนครสวรรค์ ตำบลตลาด อำเภอเมือง จังหวัดมหาสารคาม รหัสไปรษณีย์ 44000 โทร. 043-722118

สารบัญ (ต่อ)

หน้า

บทความวิจัย

- การพัฒนาคุณภาพชีวิตของเกษตรกรผู้ปลูกอ้อยบ้านกกตาล ตำบลหนองขุนใหญ่ อำเภอนองพอก
จังหวัดร้อยเอ็ด 175-184

The development of quality of life of sugarcane farmers in KokTan Village,
Nongkhunyai Sub-district, Nongphok District, Roi Et Province.

วรริยา ล้ำจุมจัง¹, และพงศ์สวัสดิ์ ราชจันทร์²

Wunriya Lumjoomjung¹, and Pongsawut Rachjun²

- รูปแบบการพัฒนากลุ่มผลประโยชน์ทางด้านการงานไทยไปสู่ระบบพรรคการเมือง 185-192
The Development Model of The Thai Labour Interest Group To Be the Political Party
System.

วนาภรณ์ พันธุ์พุกษ์¹, และสุนีย์ มัลลิกะมาลย์²

Wanaporn Phanphruk¹, and Sunee Mullikamal²

- ปัญหาความเป็นผู้เสียหายในคดีสิ่งแวดล้อม 193-199

The Problem of being the Damaged Person in the Environmental Case.

รัมภ์รดา แก้วศรี¹, และสุนีย์ มัลลิกะมาลย์²

Rumrada Kaeosawii¹, and Sunee Mullikamal²

- พรรคการเมืองไทย: แนวทางการสร้างความเข้มแข็งเพื่อนำไปสู่ความเป็นสถาบันทางการเมือง 200-206

Thai Political Parties: Guidelines for Strengthening and Institutionalizing.

ธัญมัย รังสิกรรพม

Thanyamai Rangsigarnpoom

- * การปฏิรูปกฎหมายไทยในรัชสมัยพระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว 207-213 *

The Legal Reform of Thailand in the Reign of King Chulalongkorn (Rama V).

ณัฏฐ์ เขียวงาม

Nut Keawngam

การปฏิรูปกฎหมายไทยในรัชสมัยพระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว The Legal Reform of Thailand in the Reign of King Chulalongkorn (Rama V)

ณัฏฐ์ เขียวงาม

Nut Keawngam

อาจารย์ คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบูรณ์

Lecturer from the Faculty of Humanities and Social Sciences Phetchabun Rajabhat University

Corresponding Author Email: mooc212@gmail.com

Received: 23 August 2020

Revised: 4 December 2020

Accepted: 8 December 2020

บทคัดย่อ

งานวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์ 1. เพื่อศึกษาถึงสาเหตุและปัจจัยที่ทำให้เกิดการปฏิรูปกฎหมายของไทยในรัชสมัยพระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว 2. เพื่อศึกษาถึงขั้นตอนและวิธีดำเนินการปฏิรูปกฎหมายของไทยในรัชสมัยพระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว และ 3. เพื่อศึกษาถึงผลสำเร็จของการปฏิรูปกฎหมายไทยในรัชสมัยพระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพ โดยใช้วิธีการวิเคราะห์เชิงประวัติศาสตร์อันเป็นการศึกษาข้อมูลจากเอกสารต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องทั้งหนังสือบทความงานวิจัยวิทยานิพนธ์และงานวิชาการจากข้อมูลที่ได้มีการสังเคราะห์และตีความแล้วจึงเรียบเรียงเป็นข้อสรุปผลการวิจัยพบว่า 1) การเปลี่ยนแปลงปฏิสัมพันธ์กับชาติตะวันตกสู่ยุคล่าอาณานิคมยังผลให้สยามต้องเปลี่ยนแปลงระบบกฎหมายและการศาลไทยให้เป็นแบบตะวันตก 2) ขั้นตอนและวิธีดำเนินการปฏิรูปกฎหมายของสยามเป็นการตามแบบประเทศญี่ปุ่น โดยเริ่มจากจัดระบบศาลมีความเป็นระเบียบแล้วจึงเริ่มการปฏิรูประบบกฎหมาย โดยการเปลี่ยนระบบกฎหมายไทยให้เป็นระบบกฎหมายเดียวกับระบบกฎหมายที่ใช้กันในทวีปยุโรป และ 3) ผลสำเร็จและอุปสรรคของการปฏิรูปกฎหมายไทยในรัชสมัยพระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว ประมวลกฎหมายฉบับที่ครบบริบูรณ์นั้นสยามได้ใช้เป็นข้ออ้างในการเรียกร้องเอกราชทางกฎหมายและการศาลกลับคืนมาอย่างสมบูรณ์ ใน พ.ศ.2481

คำสำคัญ: การปฏิรูป, กฎหมายไทย, รัชสมัยพระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว

Abstract

This research purpose 1. to study causes and elements on the legal reform in the reign of King Rama V; 2. to study the procedures of the legal reform in the reign of King Rama V; 3. to study the result of the legal reform in the reign of King Rama V. This was a qualitative research using a Historicism methodology via a logical descriptive analysis on documents, historical and academical. Result of the research found; 1) the becoming of the Western colonialism/imperialism in the reign of King Rama IV precipitated Siam into the Legal and Court reform; 2) Thai Legal system reform was followed the Japanese model by organizing the Court system first whilst the outputs of the reform, the Legal System resembling a Western Legal system, came finally; 3) results of the reform was that the Thai Legal System resembling a Western Legal system was employed as possess on a Legal and Court independence contending with the Western colonialism/imperialism which succeed in 1395

Keywords: Reform, Thai Legal System, The reign of King Chulalongkorn (Rama V)

บทนำ

ในรัชสมัยพระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว รัชกาลที่ 5 ซึ่งทรงครองราชย์ ตั้งแต่ปี พ.ศ.2411-2453 เป็นช่วงเวลาที่ยุโรปกำลังเผชิญกับการคุกคามจากมหาอำนาจตะวันตก เนื่องด้วยสถานการณ์การเมืองโลกในเวลานั้นเป็นช่วงเวลาที่ยุโรปกำลังดำเนินนโยบายล่าอาณานิคม กลยุทธ์ทางการเมืองที่สำคัญของสยามคือการยินยอมผ่อนปรนตามข้อเรียกร้องของตะวันตกบ้าง แต่ในขณะเดียวกันก็ต้องรับปรับปรุงประเทศให้เจริญตามแบบตะวันตกให้มากที่สุด เพื่อมิให้จักรวรรดินิยมตะวันตก ยกเป็นเหตุอ้างว่าประเทศไทยยังล้าหลัง จึงเป็นหน้าที่ของประเทศไทยจะต้องมาช่วยทำให้เจริญขึ้นด้วยการล่าสยามเป็นอาณานิคม (พัชรินทร์ เปี่ยมสมบูรณ์, 2523: 1; ปิยนาล บุนนาค, 2553: 61) การพยายามประนีประนอมและผ่อนปรน นับตั้งแต่รัชสมัยของพระบาทสมเด็จพระจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว รัชกาลที่ 4 การลงนามในสนธิสัญญาบาวริงที่ในทางหนึ่งก็คือการยอมให้ประเทศเจ้าอาณานิคมเข้ามาสัมปทานไม้สักและดีบุก ซึ่งในทางหนึ่งสยามก็ได้ประโยชน์จากการส่งออกข้าวแก่เจ้าอาณานิคม การนำเข้าความรู้ตะวันตกผ่านการจ้างงาน “ครูฝรั่ง” รวมถึงส่ง “นักเรียนนอก” ไปเรียนต่างประเทศ ทำให้สยามเกิดการแลกเปลี่ยนทั้งองค์ความรู้ รวมถึงค่านิยม วัฒนธรรมกับประเทศอาณานิคมของเจ้าอาณานิคม หรือแม้แต่ว่ากับตัวประเทศเจ้าอาณานิคมเอง ผลของการปรับตัวดังกล่าวเกิดขึ้นอย่างเป็นรูปธรรมในสมัยรัชกาลที่ 5 การปฏิรูปสยามเปลี่ยนรูปแบบและวัฒนธรรมการปกครองแบบศักดินาที่ มาเป็นรัฐสมัยใหม่แบบยุโรป ทั้งสยามสยามก็ทำตัวเป็นเจ้าอาณานิคม ต่อหัวเมืองประเทศราชเดิมโดยการเข้าไปควบคุมหัวเมืองเหล่านั้นอย่างเบ็ดเสร็จ จนเป็นจุดเริ่มต้นของระบอบการปกครองแบบสมบูรณาญาสิทธิราช ทว่าประเทศเจ้าอาณานิคมเหล่านั้นเองก็บีบบังคับสยามมิให้เป็นอิสระมากนัก ผ่านการควบคุมทางการเมือง กฎหมาย และเศรษฐกิจ ผ่านสนธิสัญญาต่างๆ และระบบศาลกงสุล เสมือนหนึ่งว่าสยามเป็นอาณานิคมของตนเอง หรือก็คือ สยามไม่ได้เป็นอาณานิคมอย่างเป็นทางการเพราะไม่ได้ถูกปกครองโดยตรงเท่านั้น (ไชยันต์ รัชชกุล, 2560)

ดังนั้น กล่าวได้ว่าปัญหาที่สำคัญของสยามในช่วงเวลาดังกล่าวคือ ปัญหาสิทธิสภาพนอกอาณาเขตที่เกิดจากการยกเว้นการใช้กฎหมายและอำนาจศาลไทยต่อคนต่างชาติ นโยบายสำคัญของสยามในขณะนั้นก็คือ ความพยายามที่จะยกเลิกสิทธิสภาพนอกอาณาเขต และศาลกงสุล หนทางที่สยามเลือกคือการปฏิรูประบบกฎหมายและการศาลให้อยู่ในระดับมาตรฐานที่ประเทศเจ้าอาณานิคมยอมรับโดยแรงดันที่สุด ทรงศรี อาจอรุณ (2506, น.103) ระบุความล้มเหลวของระบบกฎหมายสยามในเวลานั้น 4 ข้อ คือ 1) ความไม่มีประสิทธิภาพของระบบวิธีพิจารณาและระบบศาล คือ ระบบศาลที่กระจัดกระจาย และอำนาจพิจารณาอยู่ที่ขุนนาง และปัญหาการทุจริตคอร์รัปชันในกระบวนการยุติธรรม 2) ไม่มีความเป็นวิชาชีพและระบบการศึกษากฎหมายที่ชัดเจน 3) กฎหมายอาญาของไทยยังมีการลงโทษแบบป่าเถื่อน และ 4) กฎหมายเอกชนของไทยไม่ตอบสนองต่อการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็วของสังคมและการพาณิชย์ระหว่างประเทศ ด้วยเหตุนี้ ผู้วิจัยจึงสนใจว่า การปฏิรูปกฎหมายของไทยในรัชสมัยพระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว (พ.ศ.2411 - 2453) จนนำมาสู่ประมวลกฎหมายที่สมบูรณ์ใน พ.ศ.2478 ซึ่งทำให้การเรียกร้องเอกราชทางศาลของไทยประสบผลสำเร็จในเวลาต่อมา และเป็นจุดเริ่มต้นของการเปลี่ยนแปลงกระบวนการทางกฎหมายของสยามให้กลายเป็นระบบกฎหมายสมัยใหม่ การปฏิรูปครั้งนั้นมีสาเหตุและปัจจัย ขั้นตอนและวิธีดำเนินการปฏิรูป รวมถึงผลสำเร็จและอุปสรรคอย่างไร

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาถึงสาเหตุและปัจจัยที่ทำให้เกิดการปฏิรูปกฎหมายของไทยในรัชสมัยพระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว
2. เพื่อศึกษาถึงขั้นตอนและวิธีดำเนินการปฏิรูปกฎหมายของไทยในรัชสมัยพระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว
3. เพื่อศึกษาถึงผลสำเร็จของการปฏิรูปกฎหมายไทยในรัชสมัยพระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว

วิธีการดำเนินการวิจัย

การวิจัยนี้ เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) โดยมีวิธีการดำเนินการวิจัย ดังนี้

1. การเก็บรวบรวมข้อมูล ได้แก่ เอกสารชั้นต้น (Primary Sources) เช่น จดหมายเหตุ ใบบอก บันทึกสั่งการ เอกสารรัชกาลที่ 5 กรมราชเลขาธิการ ฯลฯ และเอกสารชั้นรอง เช่น หนังสือ บทความในวารสาร วิทยานิพนธ์ และงานวิจัย
2. การวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ การวิเคราะห์ข้อมูลเชิงตรรกะการพรรณนาวิเคราะห์ (Logical Descriptive Analysis) เพื่อให้ได้ข้อสรุปและเสนอแนะ

ผลการวิจัย

การวิจัยเรื่องการปฏิรูปกฎหมายของไทยในรัชสมัยพระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว สามารถจำแนกผลการวิจัยได้ ดังนี้

1. เพื่อศึกษาถึงสาเหตุและปัจจัยที่ทำให้เกิดการปฏิรูปกฎหมายของไทยในรัชสมัยพระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว

ผลการวิจัยพบว่า กฎหมายไทยดั้งเดิมอาจแบ่งออกได้เป็น 3 สมัยด้วยกัน คือ สมัยกรุงสุโขทัย สมัยกรุงศรีอยุธยา และสมัยกรุงรัตนโกสินทร์ตอนต้น แต่จากการเปลี่ยนแปลงปฏิสัมพันธ์กับชาติตะวันตกสู่ยุคล่าอาณานิคมยังผลให้สยามต้องเปลี่ยนแปลงระบบกฎหมายและการศาลไทยให้เป็นแบบตะวันตก มูลเหตุของการปฏิรูปกฎหมายไทยในรัชสมัยพระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว อาจสรุปได้ 3 มูลเหตุ ได้แก่ ความสัมพันธ์กับประเทศตะวันตกและภัยคุกคามจากลัทธิจักรวรรดินิยม สนธิสัญญาที่ไม่เป็นธรรมกับประเทศตะวันตก และ อิทธิพลของแนวคิดทางกฎหมายจากประเทศตะวันตก การที่อิทธิพลจากอารยธรรมตะวันตกเริ่มมีอิทธิพลต่อความคิดและทัศนคติต่อชนชั้นนำของสยามตั้งแต่ปลายรัชสมัยรัชกาลที่ 3 ที่มีการส่งนักเรียนนอกออกเรียนต่อที่ต่างประเทศ ความคิด “ฝรั่ง” จึงเริ่มแทนที่อิทธิพลความคิดจากทางอินเดีย รวมถึงเรื่องสิทธิเสรีภาพที่เข้ามาพร้อม ๆ กับ “ครูฝรั่ง” ที่ราชสำนักจ้างงาน ซึ่งมีผลต่อการดำเนินการปฏิรูป โดยปรับปรุงสิ่งต่าง ๆ ของฝรั่งให้เหมาะสมกับสยาม

2. เพื่อศึกษาถึงขั้นตอนและวิธีดำเนินการปฏิรูปกฎหมายของไทยในรัชสมัยพระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว

ผลการวิจัยพบว่า ขั้นตอนและวิธีดำเนินการปฏิรูปกฎหมายของสยามเป็นการตามแบบประเทศญี่ปุ่น โดยเริ่มจากจัดระบบศาลมีความเป็นระเบียบแล้วจึงเริ่มการปฏิรูประบบกฎหมาย โดยการเปลี่ยนระบบกฎหมายไทยให้เป็นระบบกฎหมายเดียวกับระบบกฎหมายที่ใช้กันในทวีปยุโรป

3. เพื่อศึกษาถึงผลสำเร็จของการปฏิรูปกฎหมายไทยในรัชสมัยพระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว

ผลการวิจัยพบว่า ผลสำเร็จและอุปสรรคของการปฏิรูปกฎหมายไทยในรัชสมัยพระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว ประมวลกฎหมายฉบับที่ครบบริบูรณ์นั้นสยามได้ใช้เป็นข้ออ้างในการเรียกร้องเอกราชทางกฎหมายและการศาลกลับคืนมาอย่างสมบูรณ์ ใน พ.ศ.2481

สรุปผลการวิจัย

การวิจัยเรื่องการปฏิรูปกฎหมายของไทยในรัชสมัยพระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว สามารถสรุปผลการวิจัยได้ ดังนี้

1. เพื่อศึกษาถึงสาเหตุและปัจจัยที่ทำให้เกิดการปฏิรูปกฎหมายของไทยในรัชสมัยพระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว พบว่า กฎหมายไทยดั้งเดิมอาจแบ่งออกได้เป็น 3 สมัยด้วยกัน คือ สมัยกรุงสุโขทัย สมัยกรุงศรีอยุธยา และสมัยกรุงรัตนโกสินทร์ตอนต้น มูลเหตุของการปฏิรูปกฎหมายไทยในรัชสมัยพระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว อาจสรุปได้ 3 มูลเหตุ ได้แก่ ความสัมพันธ์กับประเทศตะวันตกและภัยคุกคามจากลัทธิจักรวรรดินิยม สนธิสัญญาที่ไม่เป็นธรรมกับประเทศตะวันตก และ

อิทธิพลของแนวคิดทางกฎหมายจากประเทศตะวันตก การที่อิทธิพลจากอารยธรรมตะวันตกเริ่มมีอิทธิพลต่อความคิดและทัศนคติต่อชนชั้นนำของสยามตั้งแต่ปลายรัชสมัยรัชกาลที่ 3 ที่มีการส่งนักเรียนนอกออกเรียนต่อที่ต่างประเทศ ความคิด “ฝรั่ง” จึงเริ่มแทนที่อิทธิพลความคิดจากทางอินเดีย รวมถึงเรื่องสิทธิเสรีภาพที่เข้ามาพร้อม ๆ กับ “ครูฝรั่ง” ที่ราชสำนักจ้างงาน ซึ่งมีผลต่อการดำเนินการปฏิรูป โดยปรับปรุงสิ่งต่าง ๆ ของฝรั่งให้เหมาะสมกับสยาม

2. เพื่อศึกษาถึงขั้นตอนและวิธีดำเนินการปฏิรูปกฎหมายของไทยในรัชสมัยพระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว พบว่าขั้นตอนและวิธีดำเนินการปฏิรูปกฎหมายของสยามเป็นการตามแบบประเทศญี่ปุ่น โดยเริ่มจากจัดระบบศาลมีความเป็นระเบียบแล้วจึงเริ่มการปฏิรูประบบกฎหมาย โดยการเปลี่ยนระบบกฎหมายไทยให้เป็นระบบกฎหมายเดียวกับระบบกฎหมายที่ใช้กันในทวีปยุโรป

3. เพื่อศึกษาถึงผลสำเร็จของการปฏิรูปกฎหมายไทยในรัชสมัยพระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว พบว่าผลสำเร็จและอุปสรรคของการปฏิรูปกฎหมายไทยในรัชสมัยพระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว ประมวลกฎหมายฉบับที่ครบบริบูรณ์นั้นสยามได้ใช้เป็นข้ออ้างในการเรียกร้องเอกราชทางกฎหมายและการศาลกลับคืนมาอย่างสมบูรณ์ ใน พ.ศ.2481

การอภิปรายผล

จากการวิจัยเรื่องการปฏิรูปกฎหมายของไทยในรัชสมัยพระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว ผู้วิจัยสามารถจำแนกผลได้ดังนี้

1. กฎหมายไทยดั้งเดิมอาจแบ่งออกได้เป็น 3 สมัยด้วยกัน คือ สมัยกรุงสุโขทัย สมัยกรุงศรีอยุธยา และสมัยกรุงรัตนโกสินทร์ ตอนต้น กฎหมายในแต่ละสมัยมีลักษณะเฉพาะตัวที่แตกต่างกันไปตามสภาพสังคม (กรมศิลปากร, 2527, น.14) ในยุคสุโขทัยมีลักษณะเหมือนข้อบังคับในครอบครัว คือ เข้าใจง่าย ไม่ยุ่งยากซับซ้อน โดยได้รับอิทธิพลจากกฎหมายอินเดียคือคัมภีร์ธรรมศาสตร์ ซึ่งรับผ่านมาจากมอญและขอม (สุเมธ จานประดับ และคณะ, 2550, น.10-19) ส่วนกฎหมายสมัยอยุธยาจะมีลักษณะซับซ้อนกว่ากฎหมายสมัยสุโขทัย โดยมีภาพรวมเป็นกฎหมายวิธีสบัญญัติ กฎหมายปกครอง รัฐธรรมนูญปกครองแผ่นดิน อีกทั้งยังมีการยืมยืมการใช้อำนาจของพระมหากษัตริย์อีกด้วย กฎหมายอยุธยาที่มีอิทธิพลสำคัญแก่กฎหมายตราสามดวงที่ใช้ในช่วงรัตนโกสินทร์ตอนต้น (พัชรินทร์ เปี่ยมสมบูรณ์, 2516, น.10; ร. แลงการ์ด, 2526, น.50-80; เสนีย์ ปราโมช, 2559, น.3)

กฎหมายสมัยรัตนโกสินทร์ตอนต้นเกิดจากพระบาทสมเด็จพระพุทธยอดฟ้าจุฬาโลกทรงชำระกฎหมายครั้งใหญ่ อันทำให้เกิดกฎหมายตราสามดวงขึ้น เมื่อ พ.ศ.2347 ซึ่งเป็นกฎหมายที่ใช้มาตลอดจนถึงรัชกาลที่ 5 (แสง บุญเฉลิมวิภาส, 2543; ราชบัณฑิตยสถาน, 2550, น.5) หลังจากมีประมวลกฎหมายตราสามดวงใช้แล้ว กฎหมายที่จะตราขึ้นใช้อีกจึงมีเพียงเล็กน้อยส่วนมากเป็นกฎหมายที่ออกมาเพื่อแก้ปัญหาแต่ละเรื่องที่เกิดขึ้นเท่านั้น (ร. แลงการ์ด, 2526, น.100) ปฏิสัมพันธ์กับชาติตะวันตกในสมัยอยุธยาถึงรัตนโกสินทร์ตอนต้นนั้นก็เข้าไปในกิจกรรมทางเศรษฐกิจเป็นสำคัญ กระทั่งราชวงศ์พระบาทสมเด็จพระจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว (พ.ศ.2394-2411) สถานการณ์การเมืองโลกเปลี่ยนไปสู่ยุคอาณานิคมยังผลให้สยามต้องเปลี่ยนแปลงระบบกฎหมายและการศาลไทยให้เป็นแบบตะวันตก (สดีโส ชันติวรงค์, 2517, น.25; ริคส์, 2519, น.20) การปรับปรุงกฎหมายในสมัยพระบาทสมเด็จพระจอมเกล้าเจ้าอยู่หัวนี้เป็นไปในการทำนุบำรุงการแก้ไขส่วนใดส่วนหนึ่งเป็นเรื่องๆ ไป มิได้แก้ไขระบบกฎหมายทั้งหมด ดังนั้นการแก้ไขจึงเป็นไปทางด้านการแก้ไขประเพณี วัฒนธรรมโบราณที่ไม่เหมาะสมกับสังคมในสมัยพระองค์โดยการออกกฎหมายประกาศ หรือพระราชบัญญัติ กฎหมายใหม่ที่พระองค์ทรงประกาศใช้โดยส่วนใหญ่แล้วอาศัยหลักยุติธรรมตามแบบกฎหมายตะวันตก การสนับสนุนการค้ากับต่างประเทศ เป็นจำนวนไม่น้อยกว่า 500 ฉบับ (พัชรินทร์ เปี่ยมสมบูรณ์, 2523, น.10)

มูลเหตุของการปฏิรูปกฎหมายไทยในรัชสมัยพระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว อาจสรุปได้ 3 มูลเหตุ ได้แก่ 1) ความสัมพันธ์กับประเทศตะวันตกและภัยคุกคามจากลัทธิจักรวรรดินิยม 2) สนธิสัญญาที่ไม่เป็นธรรมกับประเทศตะวันตก และ 3)

อิทธิพลของแนวคิดทางกฎหมายจากประเทศตะวันตก กล่าวคือ รัชสมัยพระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว อังกฤษ และ ฝรั่งเศสกำลังดำเนินนโยบายขยายอำนาจสู่สยาม ทั้งนี้เพื่อผลประโยชน์ของมหาอำนาจนั้น ๆ ตามลัทธิจักรวรรดินิยมที่กำลังแพร่หลายอยู่ในเอเชียขณะนั้น (ฉลอง สุนทรวาณิชย์, 2546; เพ็ญศรี ตึก, 2554) ลัทธิจักรวรรดินิยมได้อ้างว่าเป็นภารกิจของชาวผิวขาวที่มีต่อมนุษยชาติ เพื่อให้มนุษย์มีความสุขความเจริญได้รับความยุติธรรมอย่างเสมอหน้ากัน (ชัยอนันต์ สมุทวณิช และชัตติยา กรรณสูต, 2532, น.37) ในอีกด้านหนึ่ง การเข้ามาของแนวคิดจักรวรรดินิยมทำให้การปกครองบนฐานแนวคิดเรื่องจักรพรรดิราชาธิราช ซึ่งถือว่าพระมหากษัตริย์ที่กรุงเทพฯ เป็นราชาธิราช เป็นที่พึงของบรรดากษัตริย์ทั้งหลายของแว่นแคว้นต่าง ๆ โดยเมืองประเทศราชถือว่าสวามิภักดิ์ต่อราชธานี และราชธานีก็ให้ความคุ้มครองโดยให้ปกครองกันเองต่อไปตามจารีตประเพณีดั้งเดิมถูกกระทบกระเทือน การจัดระเบียบความสัมพันธ์ทางปกครองระหว่างรัฐกับผู้อยู่ใต้ปกครองต้องเปลี่ยนแปลงไปด้วย (ธานินทร์ กรัยวิเชียร, 2511; ฉลอง สุนทรวาณิชย์, 2546; ไชยันต์ รัชชกุล, 2560)

พ.ศ.2398 ไทยจำต้องทำสนธิสัญญาเบาว์ริงกับประเทศอังกฤษ ซึ่งสาระสำคัญประการหนึ่งก็คือ ข้อตกลงเรื่องสิทธิสภาพนอกอาณาเขต คนต่างชาติที่ทำผิดในเมืองไทยขอยกเว้นที่จะไม่ใช้กฎหมายไทยบังคับ ทั้งนี้โดยมีเหตุผลว่า กฎหมายไทยยังล้าสมัย กฎหมายและศาลไทยจึงไม่ควรใช้บังคับกับคนในบังคับอังกฤษได้ การเป็นคนในบังคับต่างชาตินั้น มีผลดีหลายประการ ผลประโยชน์ที่เด่นชัดก็คือ การได้รับการยกเว้นจากอำนาจกฎหมายและศาลไทย แต่ไปขึ้นตรงกับศาลกงสุล ความพยายามยกเลิกสิทธิสภาพนอกอาณาเขต การยกเลิกศาลกงสุลต่างประเทศซึ่งดูเหมือนจะเป็นความประสงค์ของทุกประเทศที่ได้ทำสนธิสัญญากับประเทศตะวันตกที่ให้คนต่างชาติทั้งหลายรวมถึงสยามด้วย (แถมสุข นุ่มนนท์, 2524, น.3; พิชรินทร์ เปี่ยมสมบูรณ์, 2516, น.54) และการที่ อิทธิพลจากอารยธรรมตะวันตกเริ่มมีอิทธิพลต่อความคิดและทัศนคติต่อชนชั้นนำของสยามตั้งแต่ปลายรัชสมัยรัชกาลที่ 3 ที่มีการส่งนักเรียนนอกออกเรียนต่อที่ต่างประเทศ ความคิด “ฝรั่ง” จึงเริ่มแทนที่อิทธิพลความคิดจากทางอินเดีย รวมถึงเรื่องสิทธิเสรีภาพที่เข้ามามีส่วนร่วม ๆ กับ “ครูฝรั่ง” ที่ราชสำนักจ้างงาน (วารุณี โอสธารมย์, 2546; จาตุรงค์ รอดก้านิต, 2549) ในรัชสมัยพระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัวทรงเริ่มการศึกษาดูงานต่างประเทศ ซึ่งน่าจะมีผลต่อการดำเนินการปฏิรูปของพระองค์อย่างมาก (ชาญวิทย์ เกษตรศิริ, 2547, น.33) โดยปรับปรุงสิ่งต่างๆของฝรั่งให้เหมาะสมกับสยามเท่านั้น (จาตุรงค์ รอดก้านิต, 2549: 141) ซึ่งอิทธิพลโดยมากมาจาก “ฝรั่ง” จากยุโรปที่ลักษณะสำคัญของกฎหมายตะวันตกหรือภาคพื้นยุโรปมีอิทธิพลต่อการปฏิรูปกฎหมายไทยและศาลไทยต่อมา ตามลำดับ (กิตติศักดิ์ ปกรติ, 2556, น.50)

2. ขั้นตอนและวิธีดำเนินการปฏิรูปกฎหมายของไทยในรัชสมัยพระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว ก่อนจะมีการปฏิรูปกฎหมายในรัชสมัยพระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัวฯ นั้น ได้มีการปรับปรุงกฎหมายในสมัยพระบาทสมเด็จพระจอมเกล้าเจ้าอยู่หัวมาก่อนแล้วเพื่อให้เหมาะสมกับสภาพสังคมไม่น้อยกว่า 500 ฉบับ (พิชรินทร์ เปี่ยมสมบูรณ์, 2523) จากนั้นได้มีการยกเลิกกฎหมายเก่าที่ล้าสมัย และไม่เป็นธรรม นอกจากนั้นได้มีการรวบรวมกฎหมายให้เป็นหมวดหมู่ (แสง บุญเฉลิมวิภาส, 2543, น.142) ในการปฏิรูประบบกฎหมายสยามเป็นการตามแบบประเทศญี่ปุ่น โดยจัดระบบศาลมีความเป็นระเบียบมากขึ้น (มนู อุตมเวช, 2516, น.136; จุงโซ อีอิดะ, 2530, น.52) เมื่อระบบศาลยุติธรรมเป็นระเบียบแล้ว การปฏิรูประบบกฎหมาย จึงได้เริ่มต้นขึ้นอย่างจริงจังใน พ.ศ.2440 โดยการเปลี่ยนระบบกฎหมายให้เป็นระบบกฎหมายเดียวกับระบบกฎหมายที่ใช้กันในทวีปยุโรป (Wyatt, 2512, น.99) ในระยะแรกส่วนมากมาจากประเทศอังกฤษ ต่อมาก็มีการจัดจ้างชาวฝรั่งเศส ชาวญี่ปุ่นมาช่วยงานด้านกฎหมาย จากนั้นพระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว ทรงตัดสินพระทัยเลือกจัดทำร่างประมวลกฎหมายแบบซีวิลลอว์มีการตั้งคณะกรรมการอย่างเป็นทางการใน พ.ศ.2440 โดยสุดท้ายอาศัยเทียบเคียงจากประมวลกฎหมายอาญาของฝรั่งเศส อิตาลี และเนเธอร์แลนด์ เป็นหลักจนกระทั่งกฎหมายลักษณะอาญาถูกประกาศใช้ใน พ.ศ.2451 จากนั้น ได้ทรงแต่งตั้งคณะกรรมการร่างประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ขึ้น ซึ่งประกอบด้วยสมาชิกชุดเดียวกับคณะกรรมการร่างกฎหมายอาญานั้นเอง คณะกรรมการชุดนี้ได้ร่างกฎหมายเพียงเล็กน้อย ก็สิ้นรัชกาลพระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้า ดังนั้นงานร่างประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์

จึงได้เริ่มทำอย่างจริงจังในรัชกาลพระบาทสมเด็จพระมงกุฎเกล้าเจ้าอยู่หัว ซึ่งได้ดำเนินการต่อเนื่องมาตามลำดับ (ชาคริต อนันทรานัน, 2557)

3. ผลสำเร็จของการปฏิรูปกฎหมายไทยในรัชสมัยพระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว พบว่า ประมวลกฎหมายฉบับที่ครบบริบูรณ์ที่สยามได้ใช้เป็นข้ออ้างในการเรียกร้องเอกราชทางกฎหมายและการศาลกลับคืนมานั้น ประกอบด้วยประมวลกฎหมายอาญา ประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ ประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่งประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา และพระธรรมนูญศาลยุติธรรมประเทศไทยใช้เวลาร่างประมวลกฎหมายทั้ง 5 ฉบับเป็นเวลา 37 ปี (พ.ศ.2440-พ.ศ.2477) แล้ว สยามได้เอกราชทางกฎหมายและการศาลกลับคืนมาอย่างสมบูรณ์ ใน พ.ศ.2481 (กิตติศักดิ์ ปรกติ, 2556; ชาคริต อนันทรานัน, 2557)

ข้อเสนอแนะการวิจัย

1. ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งนี้

1.1 ควรมีการศึกษาเรื่องการปฏิรูปการศาลในรัชสมัยพระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว เพื่อให้เห็นแง่มุมของการปฏิรูป กระบวนการยุติธรรมในภาพรวมทั้งหมด

1.2 ควรมีการศึกษาเปรียบเทียบระหว่างระบบกฎหมายไทยแบบดั้งเดิมก่อนมีการปฏิรูปกฎหมายในสมัยรัชกาลที่ 5 และระบบกฎหมายไทยเมื่อมีการปฏิรูปแล้ว เพื่อให้เห็นความแตกต่างของกฎหมายไทยที่เป็นแบบของไทยดั้งเดิมกับกฎหมายไทยที่ได้รับอิทธิพลจากแนวคิดด้านกฎหมายของตะวันตกอย่างชัดเจน

2. ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

2.1 ควรมีการศึกษายุทธศาสตร์และผลงานของบุคคลสำคัญทั้งที่เป็นชาวไทยและชาวต่างประเทศ ซึ่งมีส่วนร่วมในการปฏิรูปกฎหมายไทยสมัยรัชกาลที่ 5 อันจะให้เห็นความหลากหลายของแนวคิดของกฎหมาย ที่เป็นช่วงหัวเลี้ยวหัวต่อของไทยว่า จะตัดสินใจเลือกใช้ระบบกฎหมายแบบใด

2.2 ควรมีการศึกษาเปรียบเทียบการรับกฎหมายสมัยใหม่จากตะวันตก ระหว่างประเทศไทยกับประเทศอื่น ๆ เพื่อให้เห็นความเป็นมาทางประวัติศาสตร์ การจัดทำกฎหมาย รวมทั้งปัญหาและอุปสรรคที่เกิดจากการดำเนินงานจัดทำกฎหมาย

กิตติกรรมประกาศ

งานวิจัยนี้ ได้รับความอนุเคราะห์คำแนะนำในกรอบคิด เนื้อหา และกระบวนการดำเนินการวิจัยจากรองศาสตราจารย์ ดร. ธาณี สุขเกษม อาจารย์ประจำสาขาวิชารัฐศาสตร์ คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบูรณ์ ผู้วิจัยจึงขอขอบพระคุณมาไว้ ณ ที่นี้

เอกสารอ้างอิง

กรมศิลปากร. (2527). *จารึกสมัยสุโขทัย*. กรุงเทพฯ: กรมศิลปากร.

กิตติศักดิ์ ปรกติ. (2556). *การปฏิรูประบบกฎหมายไทยภายใต้อิทธิพลยุโรป*. กรุงเทพฯ: วิญญูชน.

ควอริช เวลส์. (2519). *การปกครองและการบริหารของไทยสมัยโบราณ*. กาญจนบุรี: สมเกียรติกุล และยุพา ชุมจันทร์ (แปล).

กรุงเทพฯ: สมาคมสังคมศาสตร์แห่งประเทศไทย.

จุโซ อีอิดะ. (2530). *การรับกฎหมายสมัยใหม่จากตะวันตกในประเทศญี่ปุ่น: ศึกษาเปรียบเทียบกับกรณีของประเทศไทย*.

(วิทยานิพนธ์นิติศาสตรมหาบัณฑิต). มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.

- ฉลอง สุนทรวาณิช. (2547). รัชกาลที่ 5 กับลัทธิอาณานิคมและสยามในชาวนิเวศไตรภพ และอรอนงค์ ทิพย์พิมล. (บ.ก.), รัชกาลที่ 5: สยามกับอาณานิคมและชมพูทวีป. กรุงเทพฯ: มุลนิธิโตโยต้า.
- ชัยอนันต์ สมุทวณิช และชัตติยา กรรณสูต. (2532). เอกสารการเมืองการปกครองไทย (พ.ศ.2417-2477). กรุงเทพฯ: ไทยวัฒนาพานิช.
- ชาคริต อนันทรานัน. (2557). ประวัติศาสตร์กฎหมายไทย. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- ไชยันต์ รัชชกุล. (2560). อาณานิคมสมบูรณาญาสิทธิราชย์: การก่อรูปรัฐไทยสมัยใหม่จากคึกคักคินานิยมสู่ทุนนิยมรอบนอก. กรุงเทพฯ: อาน.
- ทรงศรี อัจจุรณ. (2506). การแก้ไขสนธิสัญญาว่าด้วยสิทธิสภาพนอกอาณาเขตกับประเทศมหาอำนาจในรัชสมัยพระบาทสมเด็จพระมงกุฎเกล้าเจ้าอยู่หัว. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์สมาคมสังคมศาสตร์แห่งประเทศไทย.
- ธำนิษฐ์ ธีรวิเชียร. (2511). การปฏิรูประบบกฎหมายและการศาลในรัชสมัยพระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว พระปิยมหาราช. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์สำนักทำเนียบนายกรัฐมนตรี.
- ปิยนภ บุนนาค. (2553). ประวัติศาสตร์ไทยสมัยใหม่ (ตั้งแต่การทำสนธิสัญญาเบาว์ริงถึงเหตุการณ์ 14 ตุลาคม พ.ศ.2516). กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์ UNITED DESIGN.
- พัชรินทร์ เปี่ยมสมบูรณ์. (2516). การปฏิรูปกฎหมายของประเทศไทย ตั้งแต่ พ.ศ.2411 จนถึง พ.ศ.2478. (วิทยานิพนธ์อักษรศาสตรมหาบัณฑิต). จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- พัชรินทร์ เปี่ยมสมบูรณ์. (2523). เอกสารทางวิชาการหมายเลข 2/003 เรื่องการปฏิรูปกฎหมายของประเทศไทย ตั้งแต่ พ.ศ. 2411-2478. กรุงเทพฯ: มูลนิธิโครงการตำราสังคมศาสตร์และมนุษยศาสตร์.
- เพ็ญศรี ติก. (2554). การต่างประเทศกับเอกราชและอธิปไตยของไทย (ตั้งแต่สมัยรัชกาลที่ 4 ถึงสมัยจอมพล ป. พิบูลสงคราม). กรุงเทพฯ: ราชบัณฑิตยสถาน.
- มนู อุดมเวช. (2516). การปฏิรูปการศาลส่วนกลางของกระทรวงยุติธรรมในรัชสมัยพระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว. (ปริญญานิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต) กรุงเทพฯ: วิทยาลัยวิชาการศึกษา.
- ร. แลงการ์ด. (2526). ประวัติศาสตร์กฎหมายไทยเล่ม 1, 2. กรุงเทพฯ: ไทยวัฒนาพานิช.
- ราชบัณฑิตยสถาน. (2550). กฎหมายตราสามดวง. กรุงเทพฯ: วิทยุชน.
- ริกส์, เฟร็ด ดิบลิว. (2519). การปรับตัวเข้าสู่ยุคใหม่ของสยามและพม่า. อมร โสภณวิเชษฐวงศ์ และเอกวิทย์ ณ ถลาง (แปล). กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์สมาคมสังคมศาสตร์.
- สไตน์ ชันติพรพงศ์. (2517). ความสัมพันธ์ของไทยกับประเทศตะวันตก. กรุงเทพฯ: เคล็ดไทย.
- สุเมธ จานประดับและคณะ. (2550). ประวัติศาสตร์กฎหมายไทยและระบบกฎหมายหลัก. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์มหาวิทยาลัยรามคำแหง.
- เสนีย์ ปราโมช, ม.ร.ว. (2509). ประชุมปาฐกถาและคำอธิบายของ ม.ร.ว.เสนีย์ ปราโมช. พระนคร: โรงพิมพ์เฟื่องอักษร.
- แสวง บุญเฉลิมวิภาส. (2543). ประวัติศาสตร์กฎหมายไทย. กรุงเทพฯ: วิทยุชน.
- Wyatt, David K.(2512). *The Politics of Reform In Thailand: Education in the Reign of King Chulalongkorn*. Bangkok: Thai Wattana Panich.